Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Ystoria Troiana - Cod. Aug. pap. 37

Guido <de Columnis>

[Reichenau], [14. Jahrh.]

Liber XII

urn:nbn:de:bsz:31-73096

Visual Library

tuentur, Agamenon Greca intollerabili copia
pugnatorum gloriosa insistencia contra
Troyanos per scalas erectas castrum ascendunt.
alii per fenestras, alii per murorum liberius sum-
mitates, et eorum per muros nexilis appo-
sitis in recompensacionem suorum interfectorum a Greis
quot quot ex ipsis invenerunt aut gla-
dio perimunt aut ruina, nemini parcunt et
etatis discrecione non habita universos in-
cione truncatos occidunt. Et dum nullus
troyanorum viveret inter eos. Greci letabun-
No. prima victoriam Grecorum contra troianos
da castri scrutantur quidquid invenerunt utile
rapacia preda subripiunt et asportant, et
omnibus locis de rerum ablacione penitus vacua-
tis. demum castrum ipsum cuncte deceve-
runt. Prostratisque meniis altis ipsius
totum scinditur ex ruina, murisque solutis
et in facie terre deiectis tam deicienacium
studio quam ignium flammis voracibus sub-
missorum altum. Tenedon ymmo tenet. et
sic vastatis omnibus cum tempus Greci vic-
tores cum preda maxima eorum revertuntur
ad naves.

Liber xij de Consilio Aga-
menonis quod mittantur ambaxiatores
ad requirendum Priamum de satisfactione
iniurie grecis illate

Greci itaque depredatis duobus castris
et eorum incolis, absoluta victoria
per obtenta dum in portu tenedon et circum
planiciem vitam ducerent largiorem. Aga-
menon Rex circa regiminis sui offi-
cium curam studiosam exercens. universos
Grecos, ad quos capta preda pervenerat
de rebus et spoliis troyanorum et duobus
castris ipsis ad se venire mandavit.
et ut omnia que ceperunt ex preda predicta
secum afferant. Cum statim audito precepto
ducis eorum omnes obediencia obstinatores
cum omnibus rebus captis a Greis coram ipso
celeriter accesserunt, secum universa capta
ex preda predicta in presencia predicti regis Aga-
menonis illico deferentes, de quibus
per eundem regem distribucionibus factis, equi-
ta unicuique distribuit secundum merita
et qualitates ipsorum qui ad obtinendam
victoriam castrorum ipsorum mortem quantum
non vitarunt. Peractis igitur predictis equis
distribucionibus ut est dictum inter homines
bellicosos. Idem Rex voce preconia iussit
mandari. ut universi Reges duces
et Grecorum principes sequentis diei aurora
surgente cum aliis maioribus exercitus
ipsorum in eadem planicie convenirent ubi ipse
celebrare generale colloquium intendebat.
Diei sequentis igitur mane facto omnes reges
Grecorum duces et principes et maiores exerci-
tus eorum in predicta planicie satis ample
convenerunt, et eis commodis sessioni-
bus collocatis. Predictus Agamenon Rex
sua dextra manu omnibus silencio indicto

Celebracio generalis colloquij.

Oratio Agamenonis in planicie tonte

tatis dictum silencio inter eos talis prorupit
in verba sermonis. Omnia Reges duces
comites principes et quicumque maiores in presentis con-
gregacionis circulo convenimus necessaria cau-
sa dictante. Satis est per longas et diversas
mundi partes potencie nostre fortitudo propagata
cum magnitudine virium nostrarum. Mundum
passim percurrit universis. Grata tamen et accep-
ta est diis unus illa potencia que superbia
caret et cervicose elacionis vicia non co-
gnoscit. Notum est omnibus quanta mala
ex superbie elacione proveniunt quia ipsi diis
mirabiliter resistunt oppositione superbis.
Superbi enim amicos non habent et undique
sibi aggregant inimicos. Nam quasi super-
be quis efficiatur amicus multis oportet
quod inimicus existat. Superbie igitur vicium
in nostris negociis et specialiter in presenti quantum-
cumque possumus caveamus ut sola recti-
tudinis inchoate linea fama nostra perfulgeat
et contra nos aliquis de superbie vicio non
impingat. Nostis enim nos in magna parte nostre
potencie ad obtinendam vindictam de iniuriis
nobis illatis per Priamum Regem hucusque
venisse et Regni sui terminos in potenti
brachio invasisse quia tanta sibi nos iam
intulisse detrimenta dampnorum quod primo Tro-
yani nobis extiterunt inimici nunc nobis
facti sunt duriores. Scimus enim eos iam
multa per multos potencia et ipsi potenter

Nō de supbia

agnoscant nos esse sibi inimicos et si ipsi
possent de dampnis suis eis recenter a nobis
recente assumerent crudeliter ulcionem. Civi-
tatem itaque potentem habent et potenter undique
munitam et ideo vires eorum adversus nos
credimus duplicasse. Item quia magna per-
rogativa dicitur prevalere qui in suo hospicio
inter suos agnitos et amicos vel in sua se
defendit. Nonne Cornix suo quiescens
in nido licet sit viribus ipsa debilior durior
conflictu ingeritur in falconem. Antequam accipiatur
ab ipso quam ab ipsa recedit sepius vulneratur. Sa-
ne igitur inter nos non hec verba proferendo ut
dubitabile nobis sit Troyanos nos
non posse confundere urbem quantumcumque sit
fortis non posse destruere et omnes troyanos
finali excidio consumare. Sed quia laude multa
merebimur commendari si omnia que sunt de
hoc negocio nostro facienda discrecione ducantur
vitata superbia moliamur. Multos enim
consuevit in profunda necem immergere inconsulta
facilitas et aggressum negocium quod multo
examine consilii non decocta per superbie impetus
adactus subito deducatur repentinos. Sa-
nius prorsus Priamum Regem non esse dum
qui nos per suos speciales nuncios requisivit
ut Exionam sororem suam sibi restituere debe-
remus. Sed nos multa superbie elacione
tumentes requisicionem eius audire imprudenti
responsione negavimus quod si a nobis exem-

Nō de cor-
nis et
falcone

dita fuisset dampna grauia in Citheram nobis
illata sic enormiter non fuisset. et Regina
helena que de melioribus grecie sua consortum
uirtute censetur. a patria sue magnifi
centie non fuisset abducta Nec nos qui
pro recuperatione ipsius collatis nobis in unum
appetimus ulcionem cemus in tantis labo
ribus et expensis nec timentes a nostre pa
trie laribus elongati quod sit proinde nobis
pro uoto futurum prosperum uel aduersum penitus
ignoramus. et ideo si de beneplacitis uestris
consilio uideretur acceptum ut la
bores laboribus addere deuitemus et qui
honoris nostri gloria reddire propria mereamur.
Ad eundem Regem Priamum nostros speciales
nuncios destinemus. ut nobis uoluntarie
helenam raptam restituat. et nobis satis
faciat de hiis que contra nos per Paridem
sunt commissa. Quod si Rex Priamus
uelut sapiens hec duxerit acceptan
dum honorabilis erit redditus noster ad
propria nec a Troyanis amplius exigere
de iure debemus. Si uero duxerit recusan
dum duo laudabilia pro iure nostro pu
gnabunt iusticia scilicet et nostra poten
cia excusata et cum per mundi partes hec a
nobis processisse uulgabitur imputabitur
ab audientibus dementia Troyanorum et non
commendabitur ubique processus a nobis superbie
uicio totaliter excusatus Nam consilium postmo

dum in uindictam nostram in Troyanos pe
nas diuersimodas infligemus eos passim
in ore gladij perimendo euertendo funditus
terram eorum mulieres eorum perpetui uiri
pro quoque seruituti perpetue tradendo nullus
erit qui nos exinde poterit racionabiliter
increpare. Attendatis ergo si placet uobis
si iuxta uerborum meorum monitus hec a nobis
sint efficaciter exequenda. Hiis igitur dictis
circumstantibus multi fuerunt qui premissa
uerba dixerunt exequenda non esse. Alij lau
dauerunt expedire sic fieri ut Rex ipse
decreuit. et dum ad hec omnes postmo
dum unanimiter conuenissent Dyomedem et
Vlixem in eorum nuncios elegerunt qui — Nota eligi in ambaxiatoribus Dyomedes et Vlixes.
statim se accingentes ad iter sole celi
tenente iam medium ad Troye urbis
menia peruenerunt et intrantes ipsam
ad magnam regis Priami se regiam con
ferentes descendentes ab equis mar
moreos gradus scandunt. Cum ergo
peruenissent ad atrium speciosi uestibu
li mirati sunt ipsi palacij edificia ex
miro artificio opere circumfulcita sed prius
sunt mirati dum in medio ipsius atrij
inspexerunt quandam arborem manu — Nota de arbore.
factam mathematice artis subtili inge
nio constitutam cuius stipes extitit esse
gracilior lancea in duodecim latitudine
cubitorum in cuius stipitis summitate arbor

ipsa mirabilis latitudinis se diffunde-
bat in ramos qui totum ipsum atrium lon-
ga circumfusione tegebant. Erant enim
rami ipsi partim ex auro partim ex argen-
to compositi, sic eorum folia, sic flores eorum-
dem in multa diversitate gemmarum, quorum fruc-
tus aditi radiarent. Longa igitur ipsi du-
ces eius inspeccione contenti, ductu milito-
rum portas camere ascenderunt et pervenien-
tes in locum ubi Rex ipse Priamus in
multa suorum nobilium comitiva sedebat
non sunt Regem ipsum alicuius salutacionis
oraculo venerati, sed eis velud in eius
opposito consedentibus sic est affatus Uli-
xes. Rex Priame, si te primo saluta-
cionis verbis non exquisitum non mi-
reris cum te capitalem habeamus in hostem
et hostis suo hosti non debet orare
salutem. Agamenon Rex enim nos ad
te legatos sumus per nos mittit tibi ut
Reginam Helenam de sui Regni termi-
nis violenter ablatam restitui facias
viro suo et dampna gravia Grecis il-
lata per Paridem natum tuum iuxta
voluntatem eorum ad plenum studeas resar-
cire quod si feceris salute sanum consilium
pacis. Nam si hec Rex statim forte
contempnes tu ipse respice quanta tibi et
tuis sint mala finaliter proventura nam
tu infelici morte succumbes universi tui

Nota pulcrum dictum inimicorum per Ulixem.

Proposicio Ulixis.

crudeli morte peribunt. et hec tua nobilis
Civitas tota quassabitur et ruina. Rex
itaque Priamus intellectis verbis Ulixis
nullius expectata deliberacione consilii sic
respondit Ulixi. De narracione verborum vestrorum ad-
miracione multa commoveor cum a me talia
requiratis quod Regem victum et hostem
in extremo positum vix deceret. nec puto
Grecos vestros adversus me tantis viribus
prevalere quod ad faciendum que dicitis me
cogere possint. Ipsi enim putant a me sibi
satisfaccionem deberi cum nulla fuerit causa et
si forte fuit aliqua fuit illa per quam in-
merentes interfecerunt in primum et fratres
et quoscumque coniunctos. Urbem meam funditus
everterunt. Cives meos morti et exilio tra-
diderunt. Abduxerunt sororem meam Exionam
que ut more Regio tractaretur contra nisi
more meretricio deturpatur. et petit me
sibi ad satisfaccionem urgeri. Ego autem nichilomi-
nus volui sub silencio tanti mali iniuriam educere
nec anxiari strepitu preliorum et ideo missi
ad eos legatum meum Anthenorem ut ipsi
saltem sororem meam restitui dignarentur
nichil aliud de commissis iniuriis fuit pe-
titum quanto non dedecore quantis minis
legatum meum affecerint satis patet quibus
et michi. Non est igitur locus ut verba vestre
legacionis exaudiam certe parte turpius
prius vellem quam Agamenon Rex

Responsio Regis Priami ad Ulixem.

ponna sit securus, nunquam mecum grecis pacem
appetere, qui me tantis doloribus afflixerunt
et vos etiam qui sermonibus talibus usi fui
stis, nisi esset quod legacionis officium vos deffen
Nota maledicta contra legatos grecorum — dit morte vilissima vos facerem interire, red
deatis igitur ad vestros, quia donec vos video ab
sque magne ire fluctuacione esse non possum,
Ad quod statim Dyomedes prorumpens in
Responsum Dyomedis ad verba Priami. — risum sic dixit. O Rex, si solis nobis
inspectis sine ira non estis, ergo toto tempore
vite vestre non eritis absque ira, cum greci
tanta potencia vicini nobis existant
et non est tempus ulterius differendi, quin
videas nos et eos coram Civitate tua ad
versus te et tuos in armis existentes insultan
tes, et si de nobis solis internuncijs tanto dolo
re compungeris, quanto pocius condolebis, cum
plusquam centum milia grecorum contra te insignes
armatorum adversus quos nulla te poterunt
conservare tuta munimina, quin tu et
tui crudelis mortis non senciatis interitus
infelices, et antequam tibi hec mala suc
cedant, secura libertate verba potes effu
dere velud vana. Multi igitur de astantibus
ad Dyomedes verba commoti in ipsum irruere
subito voluerunt, et ei iniurias graves
inferre adversus ipsum eciam nudatis ensibus
insurgentes. Sed Rex Priamus suo ele
vatus a solio adversus illos potenter ex
clamat, ne iniuriam aliquam illi inferre

presumant, cum non sit sapientis stulto secundum
suam stulticiam respondere, et proprium stulti
sit suas demonstrare stulticias. Et sapien — *Nota quali stulto respondere debet*
tis in sua sapiencia tollerare stultorum er
rores. Sicut enim stulto est liberum stulta
verba diffundere, sic sapientis cedit ad
laudem auscultare que dixerit et auscultata
vincere, In verbis igitur stulti cognoscitur stulti
cia proferentis, et ego prius mallem in perso
na pati quod legatus aliquis in mea curia
aliquam iniuriam pateretur, pro modico eius
excessu propter se aliquis vituperare
deleuit. Sedete igitur universi nec presumat
amodo aliquis amplius verbum inhonesta verba
proferre. Et sic cessantibus eis. Eneas qui
tunc iuxta regem Priamum nullo alio — *Verba Enee prolata coram Rege Priamo contra Dyomede.*
mediante sedebat verbis obtemperare non
valens sic dixit. Non est mirum domine Rex
ut stulto debeat quis secundum suam stulticiam
respondere. Nam qui stulta verba protulit
tus est, ut de sua stulticia condignam ac
cipiat disciplinam. Ego enim in conspectu vestro
tanta et talia possem dicere inhonesta, quod
me occidi facere de iure mandare possetis,
et nisi esset vestra presencia ille qui tamquam fatuus
est locutus, iam ut mortem incurreret
non esset indignum, qui tam audacter appel
lo sis, et verbis mordacibus vestram lacerare
non timuit maiestatem, et nos verbis eisdem
turpiter exagitare presumpsit. Moneo ergo

Respōsio Dyomedis ad u̇ba Enee q̄ ip̄m in q̄ſtione p̄ſulit

cum ut ab hoc loco diſcedat ſi p̄ſūptam
nolit ſtultiã ĩ ſapiẽciã conmutare.
Dyomedes ũo adp̄dca nullaten̄ ſtupeſcs
ſic ad Enee uerba reſpondit. O tu q̄ſq̄s
es in ſermonib; tuis bene cognoſco te
rectum ēē iudicē ſ; oblocutorē acutū
ualde deſidero ut te apto ĩuenire poſſe;
in loco in quo tibi grates condignas q̄s
meruiſti reddem̄ de u̇bis que tam grato
ꝑtuliſti ſermone. bene uideo q̄ beatus
eſt Rex ille qui te in conſiliariū ſuum.
tenet. qui bene tam noſti conſulē regi
tuo. ut tuus rex ĩ iuriaꝫ actor exiſtat
et ſit deſicali labilis adpudorē. Vli
xes aut̄ Dyomedis u̇ba ſagaciter
interrupens monet eū ut ne plib; uer
bis utat̄ et illico idem Vlixes regi Pria
mo ſic dixit. O. Rex intelleximus
plene ſingl'a que dixiſti. amodo rece
demus a te. Et Regi Agamenōi que
ꝑte dcā ſunt ſingl'a fidelit̄ reſſerem̄.
Et ſic ſtatim ambo a palacio diſcen
dentes equos aſcendūt et ĩ celerib;
greſſib; ad eoꝝ exercitus ꝑueneiunt.
qui continuo deſcendētes ab equis. Aga
menōnis tentoriū ſimul intrant ubi
maiores exercitus cū Agamenone mo
rabant̄ et reſſerentib; eis illis cūc
ta que didicerāt. A Priamo Rege p̄dco
de ipius Priami reſpōſione ualde in
rati ſūt g̃ci. et qualit̄ ſit amodo cont̄
Troyanos in talib; procedendū. Ordīti ſūt
conſilij mi ſtas uias. de quib; in ſīn primū ſe
riatim ſuo ordine reſſerrem̄ ueruntū
ant̄ q̄ ad nāracōis ſeriem accedam̄ de
p̄dco Enea aliqua ſūt dicenda. Hic eſt
enī ille Eneas qui conceptus q̄natus ex
dea uenere et Anchiſe p̄t troyane urbis
excidiuꝫ profugus cū reliq̄s troyanoꝝ
ꝑmare cū quibuſdā ſuis nauib; tire
nū nauigando ꝑpellagus poſt multos
ſucceſſus Roman̄ urbis et Roman̄
rei pu̇ primꝰ eſt p̄nceps. De cui' ſtirpe
ille inclitus magnus Ceſſar Auguſtus
in magna felicitate proceſſit. Hic cā ille
eſt de quo Imparor Juſtinian' ĩ libris
iuriū ſuoꝝ uidelʒ in libro auctēticoꝝ in
Rubrica ut ponat̄ Impis nom̄ legip
timus docum̄tis fecit menciōꝫ mā̄ifēſtē
dicendo q̄d ſi a Magno Ceſare Augu
ſto Impatore cet̄i dicendi ſūt ceſares
multo forcius ſcd̄m p̄nceia tp̄a omes
Impatores. Ab Enea Eneides dicendi ſūt
qui p̄mus rem pu̇bl Romanoꝝ Impiali
q̄i ſceptro Impialit̄ gubernauit. hui'
aut̄ Enee ſucceſſus continuos q̄ proceſſus
pro maiori p̄te Virgilius ĩ ſuo op̄e Eney
doꝝ dū uixit mlta deſcripſit. ſ; morte
p̄uentus cōplere nō potuiſſet integra
lit̄ opus ſuum.

Nō de cōp̄ceptione Enee nato ex dea uenē q̄ Anchiſe

Eneas p̄mꝰ eſt Roman̄ rei pu̇ p̄nceps p̄mus ex quo proceſſit Ceſar

Liber xiij de consilio Agamenonis quod amba
xiatores mittere ad regem Messe pro victua
libus necessariis exercitui grecorum. Ad quod mis
si fuerunt Achilles et Thelephus qui pu
gnantes cum Rege Messe ipsum interfecerunt
et Regnum ipsius remansit Thelepho
et de principibus qui venerunt in au
xilium troianorum.

Dum hec igitur gererentur prout superius
sunt relata. Agamenon Rex uni
versos reges. duces et principes ad generale
consilium in planicie Tenedon nocte proxima
venire mandavit quibus statim convenienti
bus in loco predicto. Idem Agamenon in concio [?]
nis sue positum in hec sub compendio verba
resolvit. Inter alia necessaria que exercitui
nostro patent incumbere est illud precipuum
ut curam gerimus sollicitam qualiter exercitus
noster dum est in conflictu bellorum debeat vic
tualibus habundare. Nam sine multo vic
tualium presidio exercitus noster non posset pro
ficere. quare si nobis videtur acceptum apud
Messanam [?] punctualibus undique continue in
qua maxima fertilitas viget eorum. speciales
nuncios viros strenuos et fideles absque
mora mittamus. ut taliter predicti nuncii nostri
predicta statuant et salubriter ordinent quod
indeficienter predicta victualia continuis suc
cessibus exercitum nostrum in multa excrescentem
copia faciant habundare. Agamenone

nostro predicto suo colloquio fine facto omnes
astantes consilium suum probant et incontinenti
strenuum Achillem et Thelephum
filium quondam Herculis super exercitu predicti
negocii communiter elegerunt ut ad exequendum
predicta in multa comitiva militum pu
gnatorum apud Messam dirigere se debebant.
In hac igitur provincia Regnabat Rex quidam
nomine Teutran qui regnum ipsum longa
pace tenuerat dum in ipso meliorum militum
copia et virorum pugnancium iuventus
bellicosa vigeret. Plerique enim dicere vo
luerunt hanc fuisse Siciliam quam meliorum
fertilitate bonorum habundans sita in medio
situ ipsius Insule exceptis aliorum Regnorum
mirabili salubris portu potitur in quo naves
in multa classium quantitate omni tempore tuta
stacione tuentur et propterea quidam dicere
voluerunt quod predicta Civitas Messana
ideo dicta est quia omne portus ipsius messes
circumiacentium locorum terminis coacte
deferuntur in ipsam quas peramplius [?] post
modum per diversas mundi partes delatas
questus gratia devehuntur. licet non nulli
dixerunt Civitatem ipsam Messe a cuiusdam
Regis dicti Messanus titulis insignitam
qui dum regnaret in insula Civitatem illam
ex nomine suo Messam voluit appellare.
Sed fingens Dares de hiis nichil in opere
suo descripsit simpliciter proponens Achillem

Nota mittuntur Achilles et Thelephum pro ambaxiatoribus